

Nyheter

GP granskar: De utsatta arbetarna

GP granskar: De utsatta arbetarna

I en serie artiklar granskar GP den del av arbetslivskriminaliteten som brukar kallas arbetskraftsexploatering: anställda som utsätts för mycket låga löner, orimligt långa arbets tider och dålig arbetsmiljö.

Vi tar också upp fall som inte är brottsliga men där arbetsgivarens agerande har effekten att kränka den anställde.

Polisintendent Marianne Paulsson anser att utstationeringen missbrukas. "Det finns anledning att oroa sig över att oseriösa företag får luft under vingarna", säger hon.

Stor risk att de ukrainska flyktingarna blir utnyttjade

Oron växer nu för att flyktingar från Ukraina ska bli systematiskt utnyttjade i Sverige. De har rätt att arbeta här, men på Migrationsverket finns inga planer på att kontrollera att lönerna och villkoren inte leder till exploatering. – Det är inget vi har koll på. Arbetsmarknaden i stort måste ta tag i den delen, säger enhetschef Kicki Kjämpe på Migrationsverket.

Ukrainare inom städbranschen har arbetat utan arbetstillstånd i Göteborg för 70 kronor i timmen. Det har GP:s granskning visat.

Ukrainare som kommit till Sverige efter krigsutbrottet har nu rätt att stanna och arbeta här i ett år.

– Vad jag har sett finns ingen lägstanivå för vad som ska gälla för dem som kommer hit enligt massflyktsdirektivet. Det kommer tragiskt nog bli många som blir exploaterade här, säger en handläggare på Migrationsverket, under löfte om anonymitet.

Polisintendent Marianne Paulsson på Gränspolisens i västra Sverige har liknande farhågor:

– Det finns anledning att oroa sig över att oseriösa företag får luft under vingarna nu.

Månaderna innan kriget bröt ut blev runt 15 städare utan arbetstillstånd avvisade från Göteborg till Ukraina, efter beslut av Gränspolisens. Då gällde andra regler.

Många av de som togs av Gränspolisens var anmälda som utstationerade. Majoriteten av dem

kom från städföretag knutna till Alberts städservice, säger Marianne Paulsson, som uppger att utstationering inom städbranschen var ett nytt fenomen under fjolåret.

– Det är samma modell som länge tillämpats i byggbranschen: polska bemanningsföretag direktrekryterar arbetare från Ukraina eller Belarus och skickar dem direkt hit för att de är billig arbetskraft. Så är reglerna inte tänkta att fungera.

Utstationeringsregistret hanteras av Arbetsmiljöverket, som enbart kontrollerar att det finns ett före-

tag med det namn som anmälts. Någon kontroll av arbetstillstånd görs inte, säger handläggaren Albin Bäckehag:

– Det är Migrationsverkets sak, och även Gränspolisens. Det kontrolleras när vi är ute på de myndighetsgemensamma kontrollerna. Vi kvalitetssäkrar inte själva innehåll i registret. Det ska stämma när vi väl ser dem (arbetarna) där ute.

Polisintendent Marianne Paulsson anser att utstationeringen missbrukas:

– Det är inte tänkt att man ska plocka hit billig arbetskraft som inte bor i det utstationerande landet. Men det görs ingen kontroll. Jag skulle kunna utstationera Kalle Anka, Musse Pigg och Janne Långben.

Efter Rysslands anfall får nu flyktingar från Ukraina uppehålls- och arbetstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv.

Därefter har ukrainska och polska rekryteringsfirmor fortsatt att annonsera om städarbeten i Göteborg, fortsatt med en timlön på sju euro.

När ukrainska flyktingar kommit hit, efter krigsutbrottet, är de garanterade arbetstillstånd. De omfattas dock inte av Migrationsverkets vanliga regler för den som vill anställa en person: att "erbjuda en lön som är på minst samma nivå som svenska kollektivavtal eller vad som är brukligt inom yrket eller branschen".

För polisintendent Marianne Paulsson vid Gränspolisens reser detta två frågor:

– Får man ge de här människorna hur jäkla låg lön som helst? Hur ska man kontrollera det?

Sara Sjudin är sektionschef på Migrationsverket i region väst. När GP kontaktar henne ber hon att få återkomma. Därefter kommer ett mejl från verkets kommunikationsenhet, som skriver att den svarar på hennes uppdrag:

"Massflyktsdirektivet har aldrig förr aktiverats och vi har ingen praxis sedan tidigare att falla tillbaka på. Mycket av det som är oklart i nuläget angående hur vissa delar ska tolkas kommer att klarna framöver."

Migrationsverket citerar därefter delar av Artikel 12 i massflyktsdirektivet. Där slås fast att den som fått tillfälligt skydd har rätt att arbeta "med beaktande av de bestämmelser som reglerar verksamheten". Där står också att "Den gängse lagstiftningen i medlemsstaterna om ersättning, tillgång till sociala

”
Det är inte tänkt att man ska plocka hit billig arbetskraft som inte bor i det utstationerande landet. Men det görs ingen kontroll. Jag skulle kunna utstationera Kalle Anka, Musse Pigg och Janne Långben.

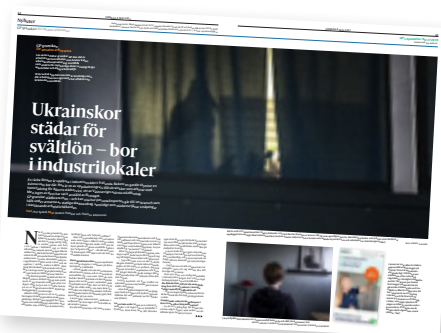
Marianne Paulsson
Polisintendent, Gränspolisens
västra Sverige

trygghetssystem vid verksamhet som anställd eller egenföretagare samt övriga villkor skall tillämpas."

Av detta drar kommunikationsenheten/Sara Sjudin följande slutsats:

"Så, en person som har rätt att arbeta under massflyktsdirektivet ska inte kunna utnyttjas mer än någon annan på svensk arbetsmarknad, utan de ska omfattas av samma regler och skydd."

Nästa fråga blir:
Hur och av vem ska detta kontrolleras?

GP:s granskning av Alberts städservice 29 maj.